

4. januar 2009

Lars Andersen, direktør
Direkte tlf. 33557717/40251834

SOCIAL ULIGHED I SUNDHED

Den sociale ulighed i befolkningens sundhedstilstand viser sig blandt andet ved, at ufaglærte i alderen 25-64 år har et årligt medicinforbrug på 2.200 kr., mens personer med en lang videregående uddannelse kun køber medicin for 1.400 kr. om året. Også når man ser på indlæggelser på sygehuse og kontakter til den praktiserende læge er trækket størst blandt de ufaglærte. På tandlægeområdet er mønsteret imidlertid det modsatte – her er forbruget størst blandt de ressourcestærke med lang uddannelse og høj indkomst.

Sundhedstilstand for forskellige befolkningsgrupper

I denne analyse er befolkningens sundhedstilstand belyst på baggrund af registeroplysninger om borgernes anvendelser af sygesikringsydelser, sygehusbenyttelse samt receptpligtig medicinforbrug. Anvendelsen af disse registre giver mulighed for at belyse hvor meget, forskellige befolkningsgrupper trækker på disse sundhedsydelser fra det offentlige.

Den enkeltes sundhedstilstand kan naturligvis ikke belyses udtømmende ud fra disse oplysninger. Det skyldes blandt andet, at der er store individuelle forskelle i hvor ofte, man går til lægen og hvor meget medicin, man indtager – selv ved samme lidelse. Dertil kommer, at der kan være lidelser, som kun i begrænset omfang kræver lægelig ekspertise, men som kan være til stor gene for den enkelte.

På trods af disse forhold er det vurderingen, at den enkeltes træk på sundhedsrelaterede ydelser er en god indikator for den enkeltes helbredstilstand. På områder hvor der er høj brugerbetaling er denne sammenhæng imidlertid ikke oplagt, idet et lavt forbrug her kan skyldes økonomiske begrænsninger for den enkelte. Det er f.eks. tilfældet på tandlægeområdet.

På tilsvarende vis viser fordelinger over for eksempel antal lægebesøg og antal sengedage på sygehuse, at der er meget store forskelle i hvor meget, borgerne trækker på sundhedsvæsenet. For nærmere at belyse denne sundhedsmæssige ulighed ses i det følgende på forskellige befolkningsgruppers brug af sundhedsydelser.

Uddannelse

Den sundhedsmæssige ulighed viser sig blandt andet, når man ser på, hvor mange ydelser den enkelte får udført hos den praktiserende læge i 2005. Som det fremgår af tabel 1, får ufaglærte i alderen 25-64 år i gennemsnit udført 11,3 ydelser pr. år, mens personer med en lang videregående uddannelse i samme aldersgruppe kun modtager 6,4 ydelser om året. I disse gennemsnitstal er der korrigeret for eventuelle forskelle i aldersfordelingen mellem de enkelte uddannelsesgrupper.

Ser man i stedet på det gennemsnitlige medicinforbrug, viser tabellen, at ufaglærte i gennemsnit indløser recepter for 2.200 kr. i 2004, mens udgiften for personer med en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse er under 1.600 kr. Tilsvarende uddannelsesforskelle ses for antal sengedage på sygehuset og antal ambulante besøg.

Det eneste område, hvor ufaglærte i gennemsnit trækker mindst på de offentlige sundhedsydelser, er på tandlægeområdet, hvilket formentlig skal ses i sammenhæng med den høje grad af brugebetaling på tandlægeområdet.

Den uddannelsesgruppe, der overordnet set trækker mindst på de offentlige sundhedsydelser, er personer med en lang videregående uddannelse. For eksempel er personer med en lang videregående uddannelse kun i gennemsnit indlagt 0,4 dage om året på sygehuset, mens den tilsvarende tal for ufaglærte er 0,7 dage – dvs. omtrent det halve.

Tabel 1. Gennemsnitlig træk på offentlige sundhedsydelser i 2005 fordelt på uddannelse

	Almen læge	Speci- allæge	Tandlæ- ge	Senge- dage	Ambu- lante besøg	Medi- cin- udgifter
	Antal ydelser			Antal dage/besøg		1.000 kr.
Ufaglærte	11,3	1.6	3.4	0.7	1.0	2.2
Faglærte	9.2	1.5	3.9	0.5	0.9	1.6
KVU	8.3	1.7	4.0	0.5	0.9	1.5
MVU	8.9	1.9	4.0	0.5	0.9	1.5
LVU	6.4	1.8	3.7	0.4	0.8	1.4
I alt	9.6	1.6	3.8	0.6	0.9	1.8

Anm.: Tallene vedrører aldersgruppen 25-64 årige og er aldersstandardiseret indenfor denne gruppe.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag.

Socioøkonomisk status

Opdeles de 25-64 årige på socioøkonomisk status, er det de beskæftigede, som trækker mindst på den offentlige service indenfor sundhedsområdet. For eksempel modtager de beskæftigede i gennemsnit 8,0 ydelser om året hos den praktiserende læge mens kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister i gennemsnit modtager henholdsvis 16,5 og 22,3 ydelser om året.

Førtidspensionister er generelt den gruppe, der har det største træk på sundhedsydelse, hvilket naturligt hænger sammen med, at tildelingen af førtidspensionen sker på baggrund af arbejdsevnen og dermed helbredstilstanden.

Derudover er det værd at bemærke, at kontanthjælpsmodtagere også trækker forholdsvis meget på de offentlige sundhedsydelser. Sammenholdt med de beskæftigede er medicinforbruget blandt kontanthjælpsmodtagere således dobbelt så stort, og trækket på sygehusene er i størrelsesordenen 2-3 gange større end for de beskæftigede afhængig af, om man ser på antal sengedage eller antal ambulante besøg.

Tabel 2. Gennemsnitlig træk på offentlige sundhedsydelser i 2005 fordelt på arbejdsmarkedstilknytning

	Almen læge	Speci- allæge	Tandlæ- ge	Senge- dage	Ambu- lante besøg	Medi- cin- udgifter
	Antal ydelser			Antal dage/besøg		1.000 kr
Beskæftiget	8.0	1.5	3.9	0.4	0.8	1.2
Ledig	10.5	1.8	3.3	0.3	0.8	1.4
Kontanthjælp	16.5	2.6	2.5	1.4	1.7	2.5
Førtidspension	22.3	2.1	3.8	1.9	2.1	9.1
Udenfor arbejdsstyrken	12.1	2.1	3.1	0.9	1.3	1.9
I alt	9.6	1.6	3.8	0.6	0.9	1.8

Anm.: Tallene vedrører aldersgruppen 25-64 årige og er aldersstandardiseret indenfor denne gruppe.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag.

Denne oversygelighed blandt kontanthjælpsmodtagerne vidner om, at en ikke ubetydelig del af kontanthjælpsmodtagerne har helbredsmæssige problemer, som ikke umiddelbart gør dem i stand til at påtage sig et job. Derudover viser tabellen, at kontanthjælpsmodtagere går væsentligt mindre til tandlægen end beskæftigede, hvilket vidner om, at den høje brugerbetaling på tandlægeområdet rammer de dårligst stillede.